

DENISA MARTINCOVÁ

TAJOMSTVO BÁBIK

SKUTOČNÝ PRÍBEH

MOTÝL

TAJOMSTVO BĀBIK

DENISA MARTINCOVÁ

TAJOMSTVO BÁBIK

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Copyright © Denisa Martincová 2015
Design © Motýľ design 2015
Cover photo © ambrozinio/Fotky&foto.sk
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2015

ISBN: 978-80-8164-054-4

*Bola som motýľom, keď mi vytrhli krídla.
Nedokázala som lietať.
Pozerala som sa na krásu okolo seba.
Už nebola moja.
Ako som nebola nikoho, keď mi trhali krídla.
Mali ma aj oslepiť, aby som nevidela,
o čo prichádzam.*

Na nohaviciach nosili vyžehlené puky, ale nikto sa nezaujímal o ich pokrčenú dušu z bolesti. Najväčšiu exotiku nachádzali v ovocí z tropických krajín. Bolo nedostupné ako sloboda. Zdravotné, sexuálne a finančné odchýlky sa netolerovali. Na verejných miestach sa oslovovali súdruh, súdružka. Nedosiahnuteľným cieľom bolo všetko, čo vytrčalo z radov všednosti.

1. kapitola

ANGELA

Koruna starej lipy sa nespokojne ohýbala pod náporom vetra. Listy na nej sa držali silou vôle. Tie, čo sa neudržali, prvýkrát vzlietli, aby sa nechali unášať vzdušným vírom. Krúžili, kým vysilené nespadli na špinavý, mokrý asfalt. Nemšová pri Trenčíne pôsobila pochmúrne. Nerozveselil ju ani pestrý výklad s výpredajom letných šiat.

Pár okoloidúcich sa ukrývalo pod dáždnikom. Náhlili sa do kostola. Práve sa začala omša za zosnulého Viktora Bartolomeja. Tí starší si ho pamätali. Kostolné zvony už zmĺkli, ale ich ozvena im ešte doznievala v ušiach.

Na omšu prišlo veľa ľudí. Oneskorenci si nepokľakli; prežehnali sa v stoj, aby sa nebadane stratili v dave. Nikto v kostole nechcel prejavíť prílišnú zvedavosť na ženu v rehoľnom rúchu. Starší skúmali jej tvár, rozmýšľali, kam ju majú zaradiť. Mladší si obzerali jej rehoľnícke rúcho. Angela zaujala každého.

Prsty sa jej preplietli, v dlaniach skrývala ruženec. Z jej bielej tváre vyžarovala pokora k Bohu a životu. Pery sa jej chveli, oči prezrádzali žiaľ. Zadržievajúc plač šepkala modlitbu za muža, o ktorom si myslela, že ju zradil.

Kňaz sa postavil pred oltár, ľudia vstali, aby sa znovu posadili a vypočuli si slová o človeku, s ktorým sa lúčili.

Angela si našla miesto pod oknom vedľa bočného oltára. Počúvala kňazove slová, akoby ich hovoril iba pre ňu. „Odpustite a bude vám odpustené.“ Angele sa zdalo, že jeho pohľad spočinul na nej.

„Už som odpustila,“ šepla Angela a pozrela sa na sochu ukrižovaného Ježiša. Myšlienka, že predsa len je v nej kúsok pochybnosti, ju vyľakala. Pretočila si pátričky a ešte vrúcnejšie sa modlila. Už nevnímala kňaza ani ľudí. Túžila byť za bezpečnými hradbami kláštora, aby sa do sveta von už nikdy nemusela vrátiť.

„My starší si Viktora Bartolomeja pamätáme. Poznali sme ho ako prívetivého a vždy ochotného pomôcť. Vieme, že to bol výnimočný človek. Ale aj on bol len Božou ovečkou. Keď sa teraz pripojil k stádu, bude mať svojho Pastiera nablízku.“

Kňaz sa prežehnal. Zdvihol zrak a povedal: „Pomodlime sa za dušu zomretého.“

Veriaci sklonili hlavu a modlili sa.

Angela si pokľakla, prežehnala sa a potichu sa z kostola vytratila. Zrýchlila kroky. Keby sa nehanbila, bežala by. Spomalila až pri železničnej stanici. Zdalo sa jej, že si na ňu ľudia ukazujú prstom, akoby mala niekde vypálený znak diabla.

„Bože, odpusť mi, že strácam vieru. Nie v teba. V seba.“

Vo vrecku rúcha žmolila lístok do Levoče. Uisťovala sa, že ho nestratila. Preč. Utekaj preč. Čo najďalej odtiaľto, pomyslela si a očami magnetizovala vlak.

Zháčila sa. Zahanbene zamávala oproti kráčajúcej predstavenej sestre Márii Auguste. Prichádzala zhrbene a pomaly. Aj tak pôsobila dôstojne a Angela chcela byť čo najskôr pri nej.

Predstavená sestra Mária bola od nej oveľa staršia. Na ubolenom chrbte nosila už šiesty rok osem krížikov. Ako zvyčajne sa usmievala. Jej drobné ruky posiate stareckými škvrnami objali Angelu, tej šialene tlklo srdce. Sestra Mária si ju privinula k sebe ešte silnejšie.

„Prišla si?“ zašepkala Angela.

„Ja som zapríčinila, že si dnes tu. Musela som prísť, cítila som, že ma potrebuješ,“ povedala pokojným hlasom, z ktorého bolo cítiť priateľstvo a potrebu pomáhať.

Vlak vchádzal do stanice. Ľudia sa tlačili. Bol piatok a všetci sa snažili dostať k svojim rodinám. Sestra predstavená sa posadila, miesto jej uvoľnil mladý muž, hneď ako ju uvidel.

Angela zostala v chodbičke, aj keď jej miesto ponúkla akási staršia žena. Potrebovala sa zbaviť stiesnenej atmosféry v preplnenom kupé.

Vlak sa pohol. Angelu jeho monotónny zvuk uspával.

Nesledovala mihajúcu sa krajinu pred sebou. Privierala oči. Znova uvidela obrovskú čerešňu, škriabala sa na ňu z posledných síl. Kôra stromu sa jej vrývala pod nechty. Z prstov jej tiekla krv. Nohy mala doráňané a bosé. Na nič nedbala.

Chcela vyliezť čo najvyššie, aby sa stratila v rozkvitnutej čerešni a prečkala tam deň. Keď sa zotmie, zlezie dolu a bude bežať ako o život. Verí len Bohu, stál pri nej po celé tie roky samoty. S ním viedla rozhovory, on bol jej spoločníkom. Pomohol jej nájsť v sebe silu prežiť. Drkotala zubami, ruky sa jej šmýkali z konárov. Zoslabnutá si oprela hlavu o hrubý konár a zadriemala. Okolo stromu sa ovíjal veľký had a liezol smerom k nej. Syčal a vystreľoval jazyk, prikrádal sa... Uhýbala sa, preliezala z konára na konár, až začala padať do veľkej čiernej jamy. Neliezol k nej had, ale stála z posledných síl opretá o hrubú čerešňovú vetvu a triasla sa od zimy.

V diaľke počula hlas sprievodcu: „Cestovný lístok, prosím.“ Angela otvorila oči a poďakovala Bohu, že niekto prerušil jej nočnú moru.

2. kapitola

POSLEDNÝ ROZHOVOR

Viktor sa sťažka posadil. Syn mu podložil vankúš pod chrbát, aby sa mu ľahšie rozprávalo. Z posledných síl sa držal kraja postele a opýtal sa syna: „Spravil si všetko, ako som ti povedal?“

Joachim sa pozrel na otca: „Áno, bolo to ako hľadať ihlu v kope sena. Je to už veľa rokov. Ale našiel som ju. Bola v pivnici. A bolo v nej ešte niečo.“

Joachim podal otcovi malý balík a pri ňom starostlivo uložený novinový článok. Veci našiel v malej truhlici na pôjde u tety, kde bývali, keď bol malý.

Viktor zľahka prešiel po nich dlaňou, akoby sa bál, že sa rozsypú. Na vystrihnutom ústrižku bola čiernobiela fotografia nádhornej ženy. Prechádzal po nej opatrne prstami, potichu povedal: „Toto je jediná pamiatka na mamu, nepoznal

som ju. Vychovali ma dobrí ľudia. Som im za všetko vďačný, ale ani oni o nej nič nevedeli. Mama bola herečka, na vrchole svojej slávy zmizla. Objavili sa dohady, že utiekla na Západ, ale nikto o nej viac nepočul.“

„Nikdy si ju nenašiel?“

„Nikdy, synček,“ šepol a pokračoval, „ani svoju o rok staršiu sestru. Skúšal som to neskôr cez priateľa Emila, ale zistil som len to, že ju poslali do iného kláštora, kde si ju neskôr adoptovali bezdetní manželia. Vypytoval som sa na ňu, hľadal som ju, ale všetko bolo akoby zastreté tajomstvom. A tak ani neviem, či ešte žije. A možno to bol Boží zámer.“

Joachim napravil otcovi paplón. Podal mu pohár vody a mlčal. Nevedel, ako má otcovi povedať, že žena, ktorú mu kázal vyhľadať, zmizla a nikto o nej viac nepočul.

„Otec, tá Barbora,“ znovu sa odmlčal a sklonil hlavu.

„Čo je s ňou?“

„Nikto nevie.“

„Akože nikto nevie?“

„Zmizla.“

„Kedy?“ opýtal sa Viktor, ale tušil, čo mu syn odpovie.

„Tej noci, ako si odišiel...“

Viktor sťažka dýchal. Vina, čo cítil, bola príliš veľká. Odvrátil tvár, aby syn nevidel, ako sa mu roztriasli prepadnuté líca. Slzy sa mu predierali cez privreté viečka. Pre obrovskú hrču v krku nemohol modlitbu šepkať, tak ju odriekal v mysli.

Joachim ho vyrušil a opýtal sa: „Otec, nikdy si mi nehovoril o tej noci. Čo sa vtedy stalo? Prečo si ten notes

neodovzdal? A nemal by si si ho najprv prečítať? Vieš, je to veľa rokov. Možno to už celé nemá význam.“

Viktor pomaly otočil hlavou a pozrel sa na syna. Chvíľu akoby uvažoval nad tým, čo sa ho syn pýtal, ale predsa len pokrútil hlavou a povedal: „Myslíš si, že je náhoda, že zmizla práve tej noci?“

Viktorovi zväžnel pohľad ešte viac. Vrásky na tvári sa prehĺbili. Zhlboka sa nadýchol, pohladil zvráskavenou dlaňou paplón a zašomral: „Prečo som bol taký nevšímavý?“

Namáhavo sa zdvihol. Syn mu napravil vankúš a on si naň znovu unavene položil hlavu. Uvažoval, či má synovi rozpovedať príbeh z čias, keď poprel sám seba, aby si zachránil život.

Všetko sa mu v mysli krútilo, udalosti z minulých rokov sa predbiehali jedna pred druhou. Odrazu sa mu zrýchlil tep a srdce cítil v krku. Vrátila sa mu spomienka, ktorú vyvolil v pamäti.

„Teraz sa pýtam seba samého, ako som mohol také niečo dopustiť. Barbora sa bála otca. Podriaďovali sa mu zo strachu všetci v tom dome. Možno som to nechcel vidieť. Možno som chcel veriť, že v každom z nás je niečo dobré. Alebo som nechcel vidieť nič, čo by znemožnilo moju cestu von, za tebou a tvojou mamou. Nech jej je zem ľahká.“

Viktor v sebe hľadal vysvetlenie na svoje počínanie spred niekoľkých rokov, no zároveň pocítil žiaľ za svojou ženou.

„Otec, tomu sám predsa nemôžeš veriť! Nikdy si nebol... Vždy si pomohol, kde si mohol. A nevieš istotne, či je na príčine všetkému jej otec. Možno sa mylíš. Najprv si to prečítaj.“

„Nemôžem. Na to nemám právo. Ale ak je pravda, čo si myslím, ako sa stretnem s Pánom Bohom? Ako mu vysvetlím, že kvôli mne možno...?“ nevládal dokončiť vetu. Unavené zavrel oči. Nevládal rozprávať.

„Joachim, chcem ťa o niečo poprosiť.“

„O čokoľvek, otec,“ syn sa posadil na kraj postele, vzal otcovu ruku do svojej dlane a čakal na jeho prosbu.

„Keby som zomrel, kým sa tá žena ohlási,“ Viktor zakašľal, Joachim mu podal liek, zapil ho a pokračoval, „pomôžeš vyjsť pravde na svetlo? Boh ťa povedie.“

Joachim stisol otcovi dľaň, bola krehká a otec bol slabý: „Správím pre to všetko. Môžeš mi veriť.“

„Verím ti,“ usmial sa ťažko Viktor, jeho prepadnuté líca sa strácali vo vyblednutej tvári. „Koľko rokov má to dievča?“

Viktor sa snažil počítateľ, ale syn ho predbehol. „Je to staršia žena. Stará sa o svoju chorú starú mamu a žije v tom dome s manželom a dcérou. Neunavuj sa, si už veľmi vyčerpaný. Neskôr sa porozprávame. Teraz si pospi.“

Viktor nepočúval syna, chcel zo seba dostať to, čo ho najviac ťažilo. Držal synovu ruku a myslel na tú noc, ktorá im zmenila život.

Stmievalo sa. Bol august. Vonku bol nedýchatelný vzduch. Dusná atmosféra bola aj na politickej scéne. Očakával priateľa Emila. Mal mu prísť povedať, kedy sa dá najbezpečnejšie vycestovať za hranice, kde ho čakala manželka s ich synčekom.

Už nedokázal mať masku na tvári. Nemohol kázať o spravodlivosti. Nespravodlivosť dýchal na každom kroku,

aj keď atmosféra v politike začínala byť posledný rok uvoľnenejšia. Predtým, keď sa krivdy nevyšetrovali a ľudia sa ukrývali do svojich ulít a z hrdinov sa stávali psychické trosky s podlomeným zdravím, bola jeho pomoc potrebná, ale niečo mu našepkávalo, že to dlho nepotrvá. Aj tak nemohol zostať. Celou svojou bytosťou túžil po manželke a synovi.

Emil mu pomohol aj s útekem Edity, keď sa tajne zosobášili, aby jej nikto kvôli nemu neublížil. Editina teta žila v Kanade od roku tisícdeväťstoštyridsaťsedem, pobudne u nej a pomôže jej so synčekom, kým príde.

Konečne niekto zaklopal. Odhrnul nepatrne záves, aby sa uistil, že je to priateľ.

Pod oknom stála susedova dcéra Barbora. Bola rozrušená. Prešľapovala z nohy na nohu, stále sa obzerala. Tvárila sa veľmi odhodlane. Ako keby sa pred chvíľou rozhodla urobiť vo svojom živote niečo veľmi dôležité a jednou rukou si potáhovala dlhý vrkoč prehodený cez plece.

Otvoril okno. Bez pozdravu mu vložila balík do dlaní, znovu sa obzrela, aby sa presvedčila, či ju nikto nesleduje. Pevným hlasom mu povedala: „Prosím, ak by sa niečo stalo, čokoľvek, odovzdajte toto mojej mame.“

„Ublížil ti niekto?“ opýtal sa ustarostene. Mladá žena pokrútila hlavou.

„Len to odovzdajte mame. Prosím, iba mame.“ A stratila sa z jeho obzoru za bránou svojho domu.

Viktor držal v ruke balík previazaný špagátikom. Nemohol sa zbaviť pocitu, že pre susedovu dcéru neurobil

nič. Rozhodol sa, že aspoň dobre ukryje to, čo mu Barbor-
ka zverila.

Vbehol do spálne. Pri posteli nadvihol dve dosky z po-
dlahy, vložil tam balík a dosky položil späť. Jeho výčitky za-
háňal iba strach o priateľa.

Nervózne sa pozrel na hodiny, meškal. Viktor ešte väč-
šmi znervóznel. Poznali sa s Emilom roky z gymnázia, vždy
bol dôsledný.

Posadil sa na posteľ a modlil sa. Sedel bez pohnutia s po-
citom úzkosti, že Editu a syna už neuvidí. Jeho telo ochro-
melo. Báľ sa čo i len pomyslieť na to, že ich navždy stratil.

Vonku niečo zašramotilo. Zostalo ticho. Postavil sa
k oknu. Za oknom uvidel postavu. Sledujú ma, pomyslel si
a už sa videl, ako ho odvádzajú do cely, kde ho strčia na nie-
koľko rokov bez vysvetlenia a súdu. Nerozmýšľal nad fyzic-
kou bolesťou, akú by mu spôsobili, ale nad tou duševnou, zo
straty manželky a synčeka. Už som paranoidný, pomyslel si.
Najradšej by sa prefackal, ale iba sa prežehnal.

Za oknom spozoroval prikrčenú postavu. Keď sa vystre-
la, spoznal priateľa Emila. Vybehol otvoriť, aby ho nikto ne-
zbadal.

Emil vošiel dnu, tiež sa obzeral, či ho niekto nesleduje,
riskoval veľa. Keby sa na to prišlo, mohli byť odsúdení za
vlastizradu.

„Viktor, je zle. Stalo sa, čo nikto nepredpokladal. Budeme
obklúčení. Chystajú sa sem ruské vojská. Máš len niekoľko
hodín, aby si si zbalil najnutnejšie veci. Dnes alebo nikdy,“

povedal Emil a v očiach mal vzrušenie a väčšie odhodlanie ako Viktor.

Viktor ani nevedel prečo, ale zhasol svetlo. Zapálil sviečku a ako podfatý klesol na stoličku.

„Aké vojská? Prečo by nás mali napadnúť?“

„Nie je čas na vysvetľovanie. Vybavil som ti doklady,“ stíšil hlas, „aj človeka, ktorý ti pomôže prejsť. Ostatné je na tebe.“

Viktorovi sa roztriasli ruky aj hlas. Nemohol prestať myslieť na to, čo mu priateľ oznámil, a nahlas povedal: „Okupácia?“

„Áno, pod krycím názvom Dunaj. Niektorí naši súdruhovia,“ vyslovil ironicky, „si prídu na svoje. Dubčeka uniesli do Moskvy. Sám neviem, čo sa stalo.“

V miestnosti zostalo kruté ticho. Prvý prehovoril Emil. „Pôjdu po tých, čo... Možno vás pošlú na Sibír. Neviem, ako to bude, ale predpokladám, že sa im nebude páčiť, že podniktori krstíte a sobášite potajomky.“ Sklonil hlavu. Nepozrel sa priateľovi do očí a mlčal.

„Emil, niečo mi zatajuješ,“ povedal Viktor naliehavo a nespúšťal z priateľa zrak. Ten skrčil hlavu medzi pleciami, ako keby sa za niečo hanbil. Zašomral: „Si na rade. Už im hore kole oči, že si robíš, čo chceš.“

Viktora zamrazilo, už nejde len o neho. Pochopil. Už nebolo žiadne možno, ani čo keby. Musí odísť dnes.

„Zaskočil si ma,“ priznal Viktor.

„Vezmeš si len najnutnejšie. Doklady a peniaze. Peniaze si dobre ukryješ.“

Sňal z hlavy širák, prevrátil ho dnom na vrch a ukázal Viktorovi podšité miesto: „Sem si dáš najmenšiu časť peňazí, je to najriskantnejšie miesto. Vezmeš si tento upravený baloniak. Má viac vreciek zvnútra a nikto si to nevšimne. Tam si ukryješ druhú časť peňazí. Ostatok si vložíš do ponožiek. Je to nepraktické, ale účinné. Budú ťa trochu omíňať topánky, ale za žiadnu cenu nezostaň bez peňazí. Možno budeš potrebovať niekoho podplatiť a bez nich je to otázka života a smrti.“

Viktor sa nemohol zhlboka nadýchnuť, panika ho ťahala až k zemi. Nepatril medzi tých, čo sa boja, ale mohol stratiť všetko. „A ty?“ opýtal sa.

„Ja?“ uškrnul sa Emil. „Mám slušne platenú prácu, pri ktorej som osožný ľuďom ako si ty.“ Položil mu ruky na plecia a zatriasol ním. „A vzchop sa! Na zúfanie nie je čas. Máš čo robiť, aby si to všetko stihol. Horšie je, že mi bude chýbať naše priateľstvo,“ dodal Emil smutne.

„Aj mne bude naše priateľstvo chýbať. A ty nemôžeš donekonečna hrať na dve strany. Počul som o jednom, čo mu...“

Emil mu skočil do reči: „Počítam s touto možnosťou,“ potľapkal Viktora po pleci, „vieš, prečo to robím. Len ty sa drž. O desiatej na stanici bude môj človek. Nikoho neoslovuj. On sám ťa osloví. Opýta sa ťa, čo je cennejšie ako život? Ty mu odpovieš: ‚Sloboda‘.“

Viktor sa rozlúčil s priateľom, pevne mu stisol dlaň. „Nech Boh sprevádza tvoje kroky,“ a dal Emilovi požehnanie. Emil sa vytratil z Viktorovho domu tak nebadane, ako prišiel.

Vo vzdialenej ulici mal zaparkované auto. Obzrel sa, či ho niekto nesleduje, a potichu doň nasadol. Naštartoval. Auto sa rozbehlo. Emil si zanôtil pieseň od Kryla: „Z rozmláčeného kostela v krabici s kusem mýdla. Přinesl sem si anděla, polámali mu křídla.“ „Polámali mu křídla,“ zopakoval slová. Tiež mal pocit, že mu niekto polámal křídla, odkedy ukrýval svoje tajomstvo.

Emil uháňal po ceste, zastavil sa v Piešťanoch pri Magnólii. Obišiel na hoteli predný vchod a zaparkoval pri zadnom výchoде.

„No konečne. Už som mal strach,“ povedal mladý muž a objal ho.

„Musel som ešte niečo zariadiť.“

„Mal by si byť opatrnejší,“ povedal Tomáš a spolu vstúpili do veľkej chodby. Emil si to namieril k recepcii. Podal recepčnému kartón Marlboriek. Ten k nim privoňal a mrkol na oboch: „Mlčím ako hrob, súdruh minister.“

Emil sa pozrel na recepčného, pridal k cigaretám stovku. Vážnym hlasom povedal: „Hroby nikdy nerozprávajú, pretože sa dajú vykopať nové.“

Recepčný ustrnul, pochopil vyhrážku a pekne sa Emilovi poďakoval. Ani nevedel za čo.

Muži vstúpili do svetlej, veľkej izby rezervovanej pod cudzím menom. Tomáš sa oprel o zatvorené dvere, zhlboka si vydýchol. Emil pristúpil k oknu a zatiahol ťažké závesy. Podišiel k dverám a sklonil sa k Tomášovej tvári. Chrbtom ruky mu prešiel po dvojďňovom strnisku, uvoľnil mu stiahnutú kravatu a pošepol: „Milujem ťa.“